

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
İÇİNDEKİLER	11
KISALTMALAR	19
GİRİŞ.....	21

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NA GENEL BAKIŞ

§1. ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN KURULUŞUNA GİDEN YOL - TARİHSEL SÜREÇ	25
I. ULUSLARARASI SÜREKLİ ADALET DİVANI'NIN KURULUŞU	25
II. ULUSLARARASI SÜREKLİ ADALET DİVANI'NIN ÇÖZÜLMESİ	28
III. ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN KURULUŞU	30
§2. HUKUKİ ÇERÇEVE	37
I. ULUSLARARASI ADALET DİVANI STATÜSÜ	37
II. ULUSLARARASI ADALET DİVANI İÇTÜZÜĞÜ	40
III. UYGULAMA YÖNERGELERİ	42
§3. ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN OLUŞUMU	44
§4. YARGI YETKİSİ	46
I. İHTİYARİ VE ZORUNLU YARGI YETKİSİ	46
II. KİŞİ BAKIMINDAN YARGI YETKİSİ	49
A. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÜYESİ DEVLETLER	52
B. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÜYESİ OLMAYAN TARAF DEVLETLERİN DURUMU	53
C. STATÜ'YE TARAF OLMAYAN DEVLETLER	55
D. TANINMAYAN DEVLETLERİN DURUMU	56
E. ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN VE GERÇEK KİŞİLERİN DURUMU	57
III. KONU BAKIMINDAN YARGI YETKİSİ	60
IV. YER VE ZAMAN BAKIMINDAN YARGI YETKİSİ	62
A. YER BAKIMINDAN YARGI YETKİSİ	62
B. ZAMAN BAKIMINDAN YARGI YETKİSİ	63
V. GEÇİŞ HÜKÜMLERİ	64
§5. YARGILAMA USULÜ	69
I. DAVANIN AÇILMASI	69
II. YARGI YETKİSİNE İLİŞKİN İTİRAZLAR (ÖN İTİRAZLAR)	72
III. YARGILAMANIN AŞAMALARI	74

A.	YAZILI AŞAMA.....	75
B.	SÖZLÜ AŞAMA.....	78
IV.	GEÇİCİ TEDBİRLER	82
A.	GENEL OLARAK.....	82
B.	DİVAN STATÜSÜ'NDE VE İÇTÜZÜK'TE GEÇİCİ TEDBİRLER.....	85
C.	YARGI YETKİSİ ve USUL.....	88
1.	Yargı Yetkisi.....	88
2.	Aciliyet	90
3.	Usule İlişkin Hususlar	92
a.	Geçici Tedbir Ne Zaman Talep Edilebilir?	92
b.	Geçici Tedbir Kararı	93
c.	Geçici Tedbirlerin Yürürlüğe Girmesi.....	94
d.	Geçici Tedbirlerin Sona Ermesi.....	95
D.	DANIŞMA GÖRÜŞLERİNDE GEÇİCİ TEDBİRLER.....	96
V.	ÜÇÜNCÜ DEVLETLERİN DAVAYA MÜDAHİL OLMASI	99
VI.	YARGILAMANIN SONA ERMESİ	103
A.	DAVANIN GERİ ÇEKİLMESİ.....	104
B.	NİHAİ KARAR	106
1.	Uyuşmazlığın Nihai Karar ile Çözülmesi	106
2.	Nihai Kararın Etkileri	108
a.	Nihai Karar Değerlendirmelerinin Gizli Olması.....	108
b.	Nihai Kararın Halka Açık Olarak Okunması.....	111
c.	Nihai Kararın Taraflar İçin Bağlayıcı Olması.....	114
d.	Nihai Kararın Yalnızca Taraflar Bakımından Bağlayıcı Olması	115
3.	Nihai Kararın Yorumlanması	116
VII.	HÜKMÜN YENİLENMESİ.....	120
A.	HÜKMÜN YENİLENMESİ İÇİN GEREKEN KOŞULLAR	122
1.	Kesin Hüküm Gücü.....	123
2.	Yeni Olay/Olgü Keşfi	123
3.	Olayın Maddi Varlığı	123
4.	Karara Etkisi Olan Faktör	123
5.	Bilinmeme Durumu.....	123
6.	Süre Sınırlaması	123
§6.	KARARLARIN UYGULANMASI.....	125
I.	TARAFLARIN DİVAN KARARINI UYGULAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	127
II.	DİVAN KARARLARININ UYGULANMASININ SAĞLANMASI	129
A.	ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN BİZZAT KENDİSİ TARAFINDAN UYGULANMASI.....	129

B. YEREL MAHKEMELER ARACILIĞIYLA UYGULANMASI.....	131
C. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ARACILIĞIYLA UYGULANMASI	132
D. BÖLGESEL ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE ULUSLARARASI UZMAN KURULUŞLAR ARACILIĞIYLA UYGULANMASI.....	133
Ş7. DANIŞMA GÖRÜŞÜ VERME GÖREVİ	136
I. HUKUKİ ÇERÇEVE.....	137
II. YARGI YETKİSİ	138
III. DANIŞMA GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK ELEŞTİRİLER.....	139

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI ADALET DİVANI VE “ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİK”

Ş1. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE.....	143
I. ULUSLARARASI BARIŞ	143
A. KAVRAM	143
B. TEORİLER.....	146
1. Realist Teori.....	147
2. Neo-Realist Teori	149
3. Liberal Teori.....	151
4. Liberal Uluslararasıılık	153
5. Neo-Liberal Kurumsalcılık	154
6. Demokratik Barış Teorisi.....	155
7. Marksist Teori.....	157
8. Eleştirel Teori	158
9. İdealist Teori	159
II. ULUSLARARASI GÜVENLİK	160
A. KAVRAM	160
B. TEORİLER.....	163
1. Realist Güvenlik Teorisi.....	164
2. Neo-Realist Güvenlik Teorisi	165
3. Liberal Güvenlik Teorisi.....	166
4. İdealist Güvenlik Teorisi.....	167
5. Kolektif Güvenlik Teorisi	169
6. Güvenlik İkilemi Teorisi.....	170
7. Marksist Güvenlik Teorisi.....	172
8. Eleştirel Teori	173
9. Kopenhag Ekolü	174

Ş2. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'İN AMAÇ VE İLKELERİ KAPSAMINDA BARIŞ VE GÜVENLİK.....	176
I. GENEL OLARAK	176
II. AMAÇ VE İLKELER DOĞRULTUSUNDA ULUSLARARASI ADALET DİVANI.....	184
Ş3. ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİĞE KATKI SAĞLAMA YÖNTEMLERİ.....	186
I. NİHAİ KARARLAR İLE ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİĞE KATKI.....	187
A. YARGI YETKİSİNİN İHTİYARİ OLMASI.....	188
B. ÇATIŞMALARIN TIRMANMASINI ÖNLEMESİ	190
C. KARARLARIN BAĞLAYICI OLMASI	192
D. TARAFSIZ OLMASI.....	194
E. CAYDIRICI OLMASI.....	197
F. ÖRNEK NİHAİ KARARLAR	200
1. Korfu Kanalı Davası (İngiltere / Arnavutluk - 1949).....	200
a. Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	200
b. Divan'ın Kararı	201
c. Kararın Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	202
2. Anglo-Iranian Oil Company Davası (Birleşik Krallık / İran - 1952)	204
a. Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	204
b. Divan'ın Kararı	205
c. Kararın Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	206
3. Kuzey Denizi Kıta Sahaneliği Davası (Almanya / Hollanda, Danimarka - 1969).....	208
a. Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	208
b. Divan'ın Kararı	209
c. Kararın Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	211
4. Yargılama veya İade Etme Yükümlülüğüne ilişkin Sorular Davası (Belçika / Senegal - 2012)	212
a. Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	212
b. Divan'ın Kararı	214
c. Kararın Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	214
5. Kosta Rika'da San Juan Nehri Boyunca Bir Yol İnşaatı Davası (Nikaragua v. Kosta Rika - 2015)	217
a. Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	217
b. Divan'ın Kararı	217
c. Kararın Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	218
II. GEÇİCİ TEDBİR KARARLARI İLE ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİĞE KATKI	219
A. GENEL OLARAK	219
B. ÖRNEK GEÇİCİ TEDBİR KARARLARI	221
1. LaGrand Davası (Almanya/ABD - 2001)	221

a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	221
b.	Divan'ın Aldığı Geçici Tedbir Kararları	221
c.	Geçici Tedbir Kararının Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	222
2.	11 Nisan 2000 tarihli Tutuklama Emri Davası (Kongo/Belçika – 2002)	224
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	224
b.	Divan'ın Aldığı Geçici Tedbir Kararları	225
c.	Geçici Tedbir Kararının Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	225
3.	Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanmasına İlişkin Dava (Bosna Hersek/Sırbistan - 2007)	227
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	227
b.	Divan'ın Aldığı Geçici Tedbir Kararları	228
c.	Geçici Tedbir Kararının Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	229
4.	Ukrayna/Rusya Davası Örneği (Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi Kapsamında Soykırım İddiaları Davası – 2022)	231
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	231
b.	Divan'ın Aldığı Geçici Tedbir Kararları	233
c.	Geçici Tedbir Kararının Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	233
5.	İsrail'in Doğu Kudüs de Dahil Olmak Üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar Davası (Güney Afrika / İsrail - 2023)	236
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	236
b.	Divan'ın Aldığı Geçici Tedbir Kararları	238
c.	Geçici Tedbir Kararının Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	241
III.	DANIŞMA GÖRÜŞLERİ İLE ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİĞE KATKI	244
A.	GENEL OLARAK	244
B.	ÖRNEK DANIŞMA GÖRÜŞLERİ	245
1.	Güvenlik Konseyi'nin 276 (1970) Sayılı Kararına Rağmen Güney Afrika'nın Namibya'da (Güney Batı Afrika) Varlığını Sürdürmesinin Devletler Açısından Hukuki Sonuçları Hakkında Danışma Görüşü (1971)	245
a.	Danışma Görüşü Talep Edilmesine Neden Olan Olaylar	245
b.	Divan'ın Verdiği Danışma Görüşü	247
c.	Danışma Görüşünün Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	248
2.	Batı Sahra Hakkında Danışma Görüşü (1975)	250
a.	Danışma Görüşü Talep Edilmesine Neden Olan Olaylar	250
b.	Divan'ın Verdiği Danışma Görüşü	251
c.	Danışma Görüşünün Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	253

3.	Nükleer Silah Tehdidi veya Kullanımının Hukuka Uygunluğu Hakkında Danışma Görüşü (1996)	256
a.	Danışma Görüşü Talep Edilmesine Neden Olan Olaylar	256
b.	Divan'ın Verdiği Danışma Görüşü	257
c.	Danışma Görüşünün Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	258
4.	İşgal Altındaki Filistin Topraklarında Duvar İnşasının Hukuki Sonuçları Hakkında Danışma Görüşü (2004)	262
a.	Danışma Görüşü Talep Edilmesine Neden Olan Olaylar	262
b.	Divan'ın Verdiği Danışma Görüşü	263
c.	Danışma Görüşünün Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	265
5.	Chagos Takımadalarının 1965'te Mauritius'tan Ayrılmasının Hukuki Sonuçları Hakkında Danışma Görüşü (2019)	267
a.	Danışma Görüşü Talep Edilmesine Neden Olan Olaylar	267
b.	Divan'ın Verdiği Danışma Görüşü	269
c.	Danışma Görüşünün Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	270
IV.	ULUSLARARASI HUKUKUN GELİŞTİRİLMESİ YOLUYLA ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİĞE KATKI	272
A.	GENEL OLARAK	272
B.	ÖRNEK KARARLAR	274
1.	Gabçıkovo-Nagymaros Projesi Davası (Andlaşmalar Hukuku)	274
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	274
b.	Divan'ın Kararı	275
c.	Kararın Andlaşmalar Hukukuna ve Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	276
2.	Kıta Sahanlığı Davası (Deniz Hukuku)	278
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	278
b.	Divan'ın Kararı	278
c.	Kararın Deniz Hukukuna ve Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	279
3.	Nikaragua'da ve Nikaragua'ya Karşı Askeri ve Paramiliter Faaliyetler Davası Davası (Kuvvet Kullanma Yasağı)	281
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	281
b.	Divan'ın Kararı	282
c.	Kararın Kuvvet Kullanma Yasağına ve Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	283
4.	Ahmadou Sadio Diallo Davası (İnsan Hakları Hukuku)	285
a.	Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	285
b.	Divan'ın Kararı	286
c.	Kararın İnsan Hakları Hukukuna ve Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	286

5. Burkina Faso ve Mali arasındaki Sınır Uyuşmazlığı Davası Sınır Uyuşmazlığı Davası (Sınır Uyuşmazlıkları)	289
a. Davanın Açılmasına Neden Olan Olaylar	289
b. Divan'ın Kararı	289
c. Kararın Sınır Uyuşmazlıklarına ve Uluslararası Barış ve Güvenliğe Etkisi	290
Ş4. ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR	293
I. KARARLARIN UYGULANMASI SORUNU	293
A. YAPTIRIM MEKANİZMALARININ ZAYIFLIĞI	294
B. GÜVENLİK KONSEYİ'NİN İŞLEVSEL OLAMAMASI	295
C. DEVLET EGEMENLİĞİ İLKESİNİN ROLÜ	298
D. SİYASİ DİNAMİKLERİN DEVREYE GİRMESİ	301
II. USULE İLİŞKİN SORUNLAR	303
A. YARGILAMA SÜRESİNİN UZUNLUĞU	303
B. YARGI YETKİSİNİN BELİRLENMESİ	306
C. KABUL EDİLEBİLİRLİK AŞAMASINDAKİ GÜÇLÜKLER	308
D. DELİLLERİN TOPLANMASI	311
III. ESASA İLİŞKİN SORUNLAR	313
SONUÇ VE ÖNERİLER	317
KAYNAKÇA	333
DİVAN KARARLARI VE DANIŞMA GÖRÜŞLERİ LİSTESİ	346
SÖZLEŞMELER LİSTESİ	349